

ΣΠΥΡΟΣ Β. ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Κερασία - Φωκίδα, θη
1η Φύλ. Κερασία - Φωκίδα, θη

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΚΕΡΑΣΙΑΣ - ΔΩΡΙΔΑΣ

ΦΩΚΙΔΑΣ

Αθήνα 2011 - Έκδοση Β' - Σελ. 299.

Η σχολική γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου

Ο δάσκαλος που υπηρετούσε στο χωριό, χωριανός ή από άλλο μέρος, μολονότι κουραζόταν υπερβολικά, ως ένας δάσκαλος με έξι τάξεις, χωρίς εποπτικά και άλλα αναγκαία μέσα διδασκαλίας, τότε, μολονότι συμμετείχε σε πολλές Επιτροπές του χωριού και έπρεπε να βοηθήσει τον Πρόεδρο, το Γραμματέα, τον Ιερέα και άλλους κατοίκους σε διάφορα θέματα, οργάνωνε και τελούσε σχολική γιορτή την ημέρα του Ευαγγελισμού.

Γονείς και κάτοικοι, μετά τον εκκλησιασμό, συγκεντρώνονταν στο σχολείο.

Η ομιλία του δασκάλου, τα ποιήματα, διάλογοι, σκέτς, τραγούδια κ.ά. των μαθητών τόνιζαν τη σημασία της διπλής γιορτής: του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και του Αθανάτου 1821 και θέρμαιναν και αναπτέρωναν το ήρωσκειυτικό και εθνικό φρόνημα όλων.

Τα χειροκροτήματα και συγχαρητήρια των παρευρισκομένων προς τα παιδιά και το δάσκαλο ήταν θερμά και ειλικρινή.

Κάθε σχολική γιορτή αποτελούσε ένα χαρούμενο και ευχάριστο γεγονός για τους ζωμάχους κατοίκους, τους ανακούφιζε και συντελούσε στη σύσφιξη των σχέσεων γονέων και σχολείου.

Παραθέτουμε παρακάτω ορισμένα ποιήματα από εκείνα που απαγγείλαν μαθητές του Δημοτικού Σχολείου του χωριού μας, στη σχολική γιορτή του Ευαγγελισμού, το Μάρτιο του 1956, με τη συμπαραβίαση του Σπυρίδου.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

Άγγελος ουρανόσταλτος, αστραφερός κι αιώνιος
του Ανάρχου μηνυτής.
Ο Γαβριήλ, στο φτωχικό πετά, γοργός και μόνος,
μιας κόρης ταπεινής.
«Χαίρε, Παρθένε !», ουρανικά τα χείλη του μιλούνε,
– του κρίνου ευωδιά –

«Χαίρε, Μαρία, αθάνατη, που κόσμοι Σ' ευλογούνε
μ' ελπίδα στην καρδιά !»
«Την προαιώνια Βουλή του Πλάστη θε ν' ακούσεις
Χαριτωμένη Εσύ !...»
«Δύναμη Υψίστου θα δεχθείς και Γυιό θε να γεννήσεις,
του κόσμου απαντοχή !...»
«Ειρήνης άρχοντα τρανόν, Πατρός επουρανίου
Παιδί ευσπλαχνικό !...»

Έσκυψε η Κόρη ταπεινά και είπε: «Του Κυρίου
η δούλη είμ' εγώ !...»
Τα χρόνια πέρασαν, περνούν κι οι άνθρωποι νοσταλγούνε
το θείον ασπασμό...

Κύριε, ειρήνη δώσε μας ! αχ! Πόσο λαχταρούμε
το θείο δώρο αυτό !...
Των λαών σμίξε τις καρδιές !...Αγάπης την ημέρα
φέξε στον Κόσμο αυτό !...
Ειρήνη, Κύριε, δώσε μας...Ας λάμπει στον αιθέρα
σαν άστρο μαγικό !...

Η. Α. Κωνσταντούρος

ΤΟ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ

Τούρκοι διαβήκαν...

Μα κοίταξε κι απάνω εκεί στο βράχο,
στου κάστρου τα χαλάσματα, κάποιο παιδί μονάχο
κάθεται, σκύβει θλιβερά το κεφαλάκι...

Φτωχό παιδί, που κάθεσαι ξυπόλυτο στις ράχες,
για να μην κλαίς λυπητερά, τι θέλεις τάχα νάχεις,
για να τα ιδώ τα θαλασσά
ματάκια σου ν' αστράψουνε, να ξαστερώσουν πάλι,
και να σηκώσεις χαρωπά σαν πρώτα, το κεφάλι
με τα μαλλάκια τα χρυσά;
Τι θέλεις άτυχο παιδί, τι θέλεις να σου δώσω;
Σαν τι μπορούσε να σου διώξει τάχα το μαράζι ;
τι θές απ' όλα τ' αγαθά, πες ;

Διαβάτη ...

Βόλια, μπαρούτι, θέλω, να !*

B. Ουγκώ

Όπλα και παλάσκα από την επανάσταση του 1821.

Μικρό σχόλιο

Τότε το Ελληνόπουλο ήθελε βόλια και μπαρούτι ...!
Κι επιδίωκε τα λίγα γράμματα και γνώση στα φανερά
και «κρυφά» σχολεία, όπου υπήρχαν.

Σήμερα το Ελληνόπουλο τι θέλει;

Το βοηθούν οι γονείς (πόσο υψηλή και δύσκολη είναι η αποστολή τους και ιδιαίτερα της μάνας), τα
σχολεία, η Πολιτεία, η κοινωνία να βρίσκεται το Ελληνόπουλο στη σωστή αναζήτηση και απόκτηση
γνώσεων, αρχών ζωής, ιδεών, ιδανικών ;

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

(Την παραμονή της μάχης της Αλαμάνας)

.....
Ήτανε νύχτα. Τα βουνά, οι λαγκαδιές, τα δέντρα,
οι βρύσες, τ' αγριολούλουδα, ο ουρανός, τ' αγέρι
στέκουν βουβά ν' ακούσουνε την **προσευχή του Διάκου**:

«Όταν η μαύρ' **η μάννα μου**, εμπρός σε μιαν εικόνα,
Πλάστη μου, μ' εγονάτιζε με σταυρωτά τα χέρια
και μούλεγε να δεηθώ για κειούς, που το χειμώνα
σαν λύκοι ετρέχαν τα βουνά, με χιόνια μ' αγριοκαίρια,
για να μη ζούμε στο ζυγό, ένοιωθα τη φωνή μου
να ξεψυχάει στα χείλη μου, εσπάραξε η καρδιά μου...

Ύστερα μόλεγε κρυφά να σου ζητώ τη χάρη
να μ' αξιώσεις μια φορά ένα σπαθί να ζώσω
και να μην έρθει ο θάνατος να μ' εύρει, να με πάρει
πριν πολεμήσω ελεύθερος, για Σε πριν το ματώσω...

Έτοιμος είμαι, Πλάστη μου, Λίγες στιγμές ακόμα
και σβήνεται τ' άστρα σου για με. Για με θα σκοτειδιάσει...

.....
Όλα τ' αφήνω με χαρά, χωρίς ν' αναστενάξω.
Και τόχω περηφάνεια μου, που edιάλεξες εμένα
αυτή τη έρμη την ποριά με το κορμί να φράξω.

Ευχαριστώ σε, **Πλάστη μου** ! Δε θα χαθούν σπαρμένα
και δε θα μείνουν άκαρπα τ' άχαρα κόκκαλά μου ...
Δυνάμωσέ μας, Πλάστη μου! Για ν' ακουστεί στη Δύση
πως δεν απονεκρώθηκε και πως θ' ανθοβολήσει
τόρα με τα Μαγιάπριλα η δουλωμένη χώρα.
Ευλογημέν' η ώρα !»

Έσκυψε ο Διάκος ως τη γη, έσφιξε με τα χείλη
κι εφίλησε γλυκά-γλυκά το πατρικό του χώμα.
Έβραζε μέσα του η καρδιά, και στα ματόκλαδά του
καθάριο, φωτοστόλιστο, ξεφύτρωσε ένα δάκρυ...

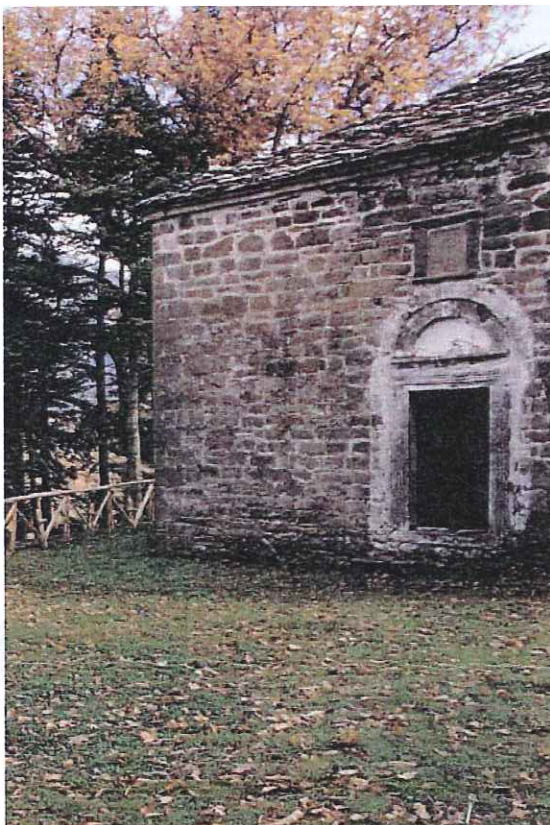
Χαρά στο χόρτο πόλαχε να πιεί σε τέτοια βρύση !

Πλαγιάζει ο λιονταρόψυχος ! Τα νιάτα, τη θωριά του
τ' αστέρια βλέπουν με χαρά και κάπου-κάπου αφήνουν
κρυφά το θόλο τ' ουρανού για να διαβούν σιμά του.
Μοσχοβολάει τριγύρω του και τον σφιχταγκαλιάζει
στον κόρφο της η άνοιξη, σαν νάτανε παιδί της.
Χαρούμενα τα λούλουδα φιλούν το μέτωπό του.

.....
Αριστοτέλης Βαλαωρίτης

Αθανάσιος Διάκος

Το ιστορικό Μοναστήρι του Ιωάννη του Προδρόμου στην Αρτοίνα. Εδώ εμόνασε ο ήρωας του 1821 Αθανάσιος Διάκος.
(Από το Ημερολόγιο Συλλόγου Αρτοτινών, έτους 2001)

* Σημείωση συγγραφέα για ένα περιστατικό:

Μια μέρα του Μάρτη 1956 μετά το πρωινό μάθημα (στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας) παρακάλεσα τους μαθητές να παραμείνουν λίγο ακόμη για τη δοκιμή ορισμένων σημείων της γιορτής για την 25^η Μαρτίου κάναμε και λίγο βηματισμό. Τελειώνοντας ευχαρίστησα τους μαθητές και ζήτησα συγνώμην που τους κούρασα λίγο παραπάνω. Κι ενώ πολλοί είχαν αποχωρήσει με πλησιάζει ένας πολύ καλός μαθητής και με πρόσωπο χαρωπό μου λέει: «Δεν κουραστήκαμε Κύριε, αλλά χαρήκαμε πολύ με τη δοκιμή της γιορτής εδώ **χαρά** είναι για το **χόρτο** (και μου έδειξε το στίχο «**χαρά στο χόρτο πόλαχε να πιεί σε τέτοια βρύση**» από το ποίημα «**Η Προσευχή του Διάκου**», που του είχα δώσει να απαγγείλει στη γιορτή) και δεν είναι χαρά και τιμή για μας που είμαστε άνθρωποι και ελεύθεροι, **χάρη στη θυσία του Διάκου** και τόσων άλλων ηρώων;»

Τότε!... Σήμερα;

ΣΤΟΝ ΗΡΩΑ ΤΗΣ ΑΛΑΜΑΝΑΣ

Απ' τα Βαρδούσια τα ψηλά, την ξακουσμένη Γκιώνα
πήρες καρδιά και δύναμη κι όρμησες στον αγώνα
για να τιμήσεις, Διάκο μου, το ράσο που φορούσες
και να σκορπίσεις λευτεριά στον τόπο π' αγαπούσες.

Σαν το γοργόφτερο πουλί ζήτησες μετερίζι
στην **Αλαμάνα** πούξερε τη δόξα να χαρίζει
κι έμεινες κει ακλόνητος με το σπαθί στο χέρι
χτυτώντας του Ομέρ – πασά το φοβερό τ' ασκέρι.

Με λίγα παλικάρια σου ολόρθος πολεμούσες
και στον εχθρό τον όλεθρο και τη θανά σκορπούσες,
ώσπου ραγίσθη το σπαθί, κρυφθήκανε τ' αστέρια
κι έπεσες, Διάκο, ζωντανός, στων άπιστων τα χέρια.

Με τα φλουριά δε δέχθηκες την πίστη σου ν' αλλάξεις,
παλληκαρίσιο θάνατο προτίμησες για νάχεις
κι άφοβα βροντοφώναξες απ' τη φωτιά επάνω:
«Σκυλιά, Γκραικός γεννήθηκα, Γκραικός και θα πεθάνω».

Αντώνης Σούκος
(Από την Πενταγιού-Δωρίδος)

Η γέφυρα της Αλαμάνας (Romardi 1820)
(Από το βιβλίο: Δημ. Λουκόπουλος, ΑΡΤΟΤΙΝΑ, 1995, σ. 13).